

November 2005, cena 200 SIT, 1 EUR

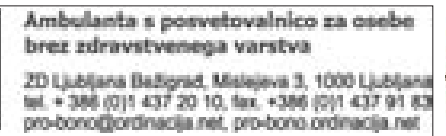
Kralji ulice

Prvi slovenski časopis za brezdomstvo in sorodna socialna vprašanja

Sodelavci:

Zavetišče za brezdomce Poljanska AIDS fundacija Robert, dnevni center STIGMA OZRK Ljubljana

Ljuba bralka / ljubi bralec!

Okoli nas se že vije turobna jesen, nebo nas počasi pripravlja na pošiljke hlada in če ne bomo obuli zimskih čevljev in obudili svojih starih načinov gretja srca in duha ali pa se priučili novih, nas zna kaj kmalu zazebsti. Se še spomnite obetavno toplega junija, ko smo se s Kralji ulice v ljubljanskem centru lahko prvič srečali? Z veseljem vas pozdravljam v novi številki, ki zbujata upanje, da bo revija obstala in morda postala stalnica ne le ljubljanskih ulic pač pa tudi drugih mest po Sloveniji.

Prvi pomemben pozdrav reviji je bilo navdušenje s strani prodajalcev in zaupanje, ki so ga izrazili celotnemu projektu. Ti so svojo željo po izidu naslednje številke jasno pokazali in ustvarjalci poskusne številke njihovi želji preprosto nismo mogli ne-ugoditi, še posebej ker ob ustvarjanju Kraljev ulice uživamo tudi sami.

Naš pomemben namen je tako k ustvarjanju kot k prodaji revije privabiti čim več ljudi. Pri ustvarjanju poskusne številke je sodelovalo okoli 10 brezdomcev in brezdomk, v prodajo poskusne številke se jih je vključilo 62. Pri ustvarjanju te številke je poleg drugih sodelavcev sodelovalo skoraj dvakrat večje število brezdomcev kot pri poskusni številki in želimo si, da bi se jih tudi v prodajo vključilo čim več.

V veliko veselje ustvarjalcem in prodajalcem revije so bili topli odzivi bralcev in širše javnosti ob izidu poskusne številke. Pridružujem se vsem tistim prodajalcem Kraljev ulice, ki menijo, da so ljubljanski bralci preprosto najboljše. Izkušnje, ki so jih imeli naši prodajalci, ko so v dneh prodaje revije postali najbolj iskani ljudje v Ljubljani, so njihova srca ogrevali še lep čas po tem, ko ni bilo nikjer več mogoče dobiti izvoda Kraljev ulice. Saj veste, kako preprosto je: brez bralcev revije ni in le z bralci revija lahko živi. Menimo, da so tudi po drugih slovenskih mestih tako kralji ulice, ki bi želeli prodajati revijo kot tudi ljudje, ki bi o kraljih ulice z veseljem brali. Zato bomo postopoma poskusili razširiti mrežo prodaje še po drugih slovenskih mestih, začenši z Mariborom, kamor poskusno potuje že ta številka.

Ko boste danes odhajali iz mesta, boste s to revijo odnesli k sebi domov v zgodbe, misli, slike in črtice ujete delčke življenj piscev in ustvarjalcev. Dovolite se spet ponesti v svetove Kraljev ulice, pogosto povsem običajne, na trenutke čarobne, smešne, žalostne, že obupne, pa spet iskrive in polne upanja. Med vrsticami vas čaka ogromno ljubezenskih tem. Na neki točki razvoja te številke je kazalo, da bo to tematska številka o ljubezni. Pa so se s koncem poletja med nas prikradle tudi druge teme, strahovi, izgube, jeza. Poleg ljubezni boste torej preko branja deležni tudi naštetih in še drugih njenih sopotnic. Z ljubeznijo se resda vse začne a na poti se tej skrivnosti pogosto pridruži še vse kaj drugega in vse to skupaj tke naša življenja, mešanica tkanin jih dela krhka in občutljiva.

Še naprej vas vabimo, da se na naše delo odzivaste, da izrazite svojo pripravljenost na kakršnokoli sodelovanje; vse to in še kaj nam lahko sporočite na naslov uredništva, kjer vas z veseljem pričakujemo.

✉ Špela Razpotnik

Kazalo

To sem jaz	3
Zgodbe in občutki	3
Popolni umor	4
Tema	5
Pravijo da je najbolši 1. šus	6
Intervju z Maro Cesarjevo, najstarejšo prostovoljko	9
Čuden par	11
Reportaža z izleta v Cukrarno	12
Marici	18
Štajerc v Lublani	19
Obljuba	21
Modreci	22
Dnevnik zdravljenja	24
Čeprav nas vidite, za vas ne obstajamo	27
Bila je ena tistih jesenskih noči	28
Odštekana križanka	30
Moje?	26

Urednica: Špela Razpotnik
Uredniški odbor: Maja Vižintin, Luna Jurančič Šribar, Urša Glavan, Alenka Lamovšek, Bojan Dekleva, Gregor B. Hann
Oblikovanje in cenizura: Nenad Maraš
Lektorici: Alenka Čebular, Darja Pekolj
Ilustracije: Damjan Majkič
Fotografija na naslovnici: Miha Fras
Tisk: Tiskarna Vovk
Izdajatelj: Društvo Kralji ulice (v ustanavljanju)
 ISSN 1854-2654
Ponatis: 5.000 izvodov

Naslov uredništva:
 Društvo Kralji ulice,
 Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana.
 E-mail: spela.razpotnik@guest.arnes.si

Vsi sodelavci in avtorji so svoje delo in čas prispevali brezplačno.

To sem jaz

Moje življenje na ulici se je začelo pred tremi leti, ko me je zapustilo dekle, s katero sva živela na koruzi približno pet let. Z njo sem imel tudi sina. Razlog, da me je pustila, je bil alkohol, čeprav kadar sem bil pijan nisem bil nasilen, vendar je najina zveza propadla.

Eno leto sem bil v njenem stanovanju, ki pa sem ga moral zapustiti s pomočjo policije. In tako sem ostal na ulici. V začetku je bilo težko, saj se nikakor nisem znašel. Dobro, da sem poznal že od prej nekaj brezdomcev, ki so me počasi vpeljali v njihov stil življenja. Tako sem počasi izvedel, kje se dobi kaj za pojest in pa kako se nažica kakšen tolar. No, po enem letu ulice se me je oče »nekako usmilil« in me vzel k sebi, vendar pod določenimi pogoji: »da moram nehati piti, da si moram najti zaposlitev«. Ko bom to naredil, me bo prijavil na stalni naslov. No, nekako mi je uspelo zmanjšati količino alkohola (čeprav ne povsem) in tudi našel sem zaposlitev, vendar so me potem, ko sem dobil stalni naslov, začeli iskati rubežniki zaradi več kreditov, ki sem jih vzel, ko sva bila z mojo bivšo skupaj. Hoteli so zarubiti premoženje mojega očeta, ker jaz tako ali tako nisem imel nič. Oče se je razjezil in mi dal vedeti, da naj grem, ker noče imeti opravka zaradi mojih dolgov.

In tako sem po enem letu zopet pristal na ulici. S prejšnjimi izkušnjami mi je bilo nekako lažje, čeprav sem pristal na ulici v času zime. Še dobro, da je MOL postavila kontejnerje, tako da vsaj čez noč nisem spal zunaj. Upam tudi, da ne bom ostal na ulici, še vedno imam svoje cilje, da si ustvarim normalno življenje. Sicer pa ne smem nikoli obupati.

✉ Robert

Zgodbe in občutki

Najmanj si želim, da bi razočaral ljudi, ki me imajo radi. Hudo je, če verjameš, da sta tvoja zdravnica (psihiater) in socialna delavka (ki upravlja s tvojim imetjem - skrbnica) nezemljanki.

Ne vem, kaj dela Simon. Ne vem, ali ima za jest, vem pa, da ima raztrgane superge.

Jaz imam hrano in streho nad glavo in zmedeno mamo, ki mi ne zaupa in me ne spoštuje.

Boli občutek, da se nekateri ljudje delajo norca iz mene. Ali pa se ne. In se samo borijo zase in za svojo samozavest. Kaj pa lahko jaz naredim zase, za svojo trdnost in moč?

Lahko komu pomagam s tabletami, s fizičnim delom. Simonu moram pomagat kot oče, a kako? Da mu včasih kaj dam in da držim besedo, če kaj obljubim.

Razdal sem vse.

Denar, papirčke, ogenj, energijo in ponos.

Začel se je nov dan: Sončen, hladen, miren.

Kolo je za popraviti, razmišljam o novem.

Novega bo treba ukrast...

Naj mi kolo škriplje, naj sem brez denarja, papirčkov, ognja, energije in ponosa, Vem, da bom vse dobil nazaj.

Ker imam dušo, ki jo varuje neka skrivna sila,

Prijatelje, ki me imajo radi, družino, čeprav razsuto,

Ker je svet dober in poln prijetnih presenečenj.

Čakam jo, odvihrala je z oblubo.

Prinesel jo je poletni veter, odnesel jo je tajfun.

Orkan, ki je močnejši od njenih obljub – heroin.

Zbližala sva se kot + in –.

Naredila sva načrt,

začutil sem njeno energijo.

A kaj, ko je izginila kot kafra.

A me imajo res vsi za norca, ki se razdaja,

kot bi trosil svinjam bisere?

Biseri mi rastejo v duši,

v duši, ki trpi in še vedno upa.

✉ Kavica

Polzja Poroka

Krava in polzja porocita. Nekoga dne
 gresta na sprehod, in krava vidi Bika
 ter gre k njemu. Tedaj Polz modrokuje:
 Saj sem vedel, da se je porocila z mevoj
 samo zaradi Hise!

»Rad bi bil na deželi, nabiral borovnice, pa gobe, pa rožce in zajčke bi imel; zdaj rabim žetone, da grem borovnice iskat.« ✉ Janez

Mislite, da živite varno, če ste prijazni in poštteni? Mogoče ja, mogoče ne. No, da vam povem zgodbo o neki socialni delavki. Ime ji je bilo Doris in po duši je bila angel. Tudi po izgledu je bila tako nežna, da si nihče ne bi mislil, da bo začela delati z odvisniki. Ustanovila je svoj projekt za odvajanje od mamil. Bila je zelo uspešna, seveda pa je imela z odvisniki tudi težave, a kljub temu ni odnehala. Nekaj jo je gnalo naprej.

Najprej naj vam povem, da ima denar veliko oboževalcev. Ti oboževalci imajo skrito zaprisego, da denar nima prijateljev, ampak veliko sovražnikov. Tako je tudi Doris dobila sovražnike, ko je cestnim bojevnikom – dilerjem na nek način kradla denar s tem, da je njihove stranke pobirala s ceste in jih odvajala. Dilerjem se je to poznalo pri zaslužku in eden izmed njih, po nadimku »Crni«, se je odločil temu narediti konec.

Skoval je načrt s svojimi desetimi narkomani in jim obljubil, da bodo imeli vsak dan zastonj drogo, če mu pomagajo. Plan se je začel. Fantje so odšli k Doris in jo prosili, če bi lahko pomagala tudi njim. Doris je imela v srcu za vsakega fanta svoje mesto, vsakega je imela rada na svoj način, zato jih je sprejela. Fantje so k njej hodili par dni, toda vedno pod vplivom mamil. To ji ni odgovarjalo zaradi drugih, ki so bili že na dobri poti, saj so jih ti fantje zavajali in v njih podžigali občutke »fleša«. Postavila jim je ultimat, naj pridejo trezni, sicer je bolje, da ne hodijo več. Seveda so to izkoristili. Takoj so jo vprašali, kako lahko nekaj govori, če sploh ne ve, kaj je to heroin in kako težko je prenehat z njim. Če že dela to delo s srcem, kot so rekli po televiziji, naj drogo tudi poskusi, da vidi in začuti njen učinek, šele potem jim lahko svetuje, ko to občuti na svoji koži. Rekli so, da za vsak poklic rabiš prakso in da je ona pri svojem delu nima, ravno zato pa svojega dela ne more opravljati s srcem, če sploh

Foto * Alenka Lamovšek

nima pojma, kako je to. Predlagali so ji, da ji glede tega lahko pomagajo, saj jih bo tako bolje razumela oziroma jih čutila preko pogovora z njimi.

Doris je bila zmedena in ko je odšla domov, se je tudi z domačimi posvetovala o tej ideji. Seveda so bili vsi proti, saj so slišali, da ni poti nazaj. Doris pa je imela v glavi misel, da z voljo in trdno odločitvijo lahko vse poskusi. Nekaj dni je razmišljala in res je videla, da v svojem poklicu nima prakse. Tako je odšla do fantov in jim rekla, da bi poskusila, vendar jo je strah in ne ve, kaj naj pričakuje. Na poti do dilerja so ji razlagali, naj ne skrbi. Vstopili so v blok in nato v klet, kjer je čakal Crni. Razložili so mu, zakaj je ona tukaj in kako stvari stojijo – ma Crni je to že vedel, zato je vzel žlico, vodo, heroin, citronko. Skuhal je heroin, ga dal v insulinko, ji zavihal rokav, našel žilo ... in to je bilo to. Doris je zaspala. Crni je rekel fantom, da dobijo heroína za pol leta zastonj, če gredo zažgat hišo, v kateri so se zbirali bivši odvisniki. Seveda ponudba ne bi mogla biti boljša za njih. Ko so odšli, je Crni Doris vbrizgal še en odmerek in ta je bil usoden. Med tem ko so fantje požigali hišo, se je Crni spomnil, da to ni popolno, če jih bo še deset vedelo, saj je to lahko usodno zanj. Ko so se fantje vrnili, je vsakemu dal brizgo, polno rjave tekočine. Niso si mislili, da so oni dokazi za njegovo spletko in da njih čaka ista usoda kot Doris. Naslednje jutro je neki stanovalec tega bloka šel v klet in našel 11 mrtvih ljudi. Poklical je policijo. Ko so prišli, si niso niti mislili, da je bil to pokol. Ne, njim je to predstavljalo neko olajšanje, saj bodo imeli manj dela z lovljenjem odvisnikov in z ropi, ki jih ti povzročajo. Isti dan se je primer zaključil v mapi, na kateri piše SAMOMORI.

□ Arlen Kazić

Kralj brez krone

Nekdo pristopi k prodajalcu časopisa Kralji ulice in reče: »Jaz sem inšpektor za prodajo.«

Prodajalec vpraša: »Imate službeno izkaznico?«

»Nimam,« odvrne inšpektor.

Prodajalec: »Tudi jaz sem kralj ulice pa sem krono doma pozabil.«

□ Gregor Hann

Tema

Kaj je sreča?

Sreča je tebe imeti, v naročju držati, objemati tvoje krhko telo, slišati tvoje prve besede, ko mi rečeš mama.

Gledati tvoje prve korake, v šolo te peljati. Ampak sreča moja ni trajala, ker sem te pri petnajstih izgubila.

Tvoje telo ni več bilo takšno kot včasih. Tvoje roke od igel modre. Boga sem prosila, da mi vrne tebe, ampak moja želja ni uslišana. Ti me ne poznaš več, tvoja mama je igla. Ona te hrani in skrbi zate.

Minevali so dnevi, meseci, leta, tebe od nikoder ni. Ne spim, gledam skozi okno, iščem senco tvojo, solze moje me umivajo. Telefon mi zvoni. Srce moje je upalo, da si ti. Na drugi strani mi rečejo: Gospa, moje sožalje, pridite jutri in ne vem, kaj še so govorili.

Od tega dneva, sine, jaz ne živim, nimam za kaj. In podnevi in ponoči, in po dežju in po soncu, zame je tema. Zdaj boga prosim, da naju združi, da sva skupaj, da gledam tvoja angelska lička.

□ Nataša

Pišem na klopici kot Cankar pred 100 leti.

Situacija je pomirjujoča.

Sonce, senca, kolo, telefon.

Mladina malo manj oblečena, starejši bolj kislo gledajo

Ali pa se pripeljejo mimo v BMW-jih in mercedesih.

Cigarete, joint in voda, za kavo in tajnico nimam.

Se pravi, da imam spodobno klošarsko pisarno.

Klošar sem.

Klošar po duši in moj komet gori in mi kaže pot.

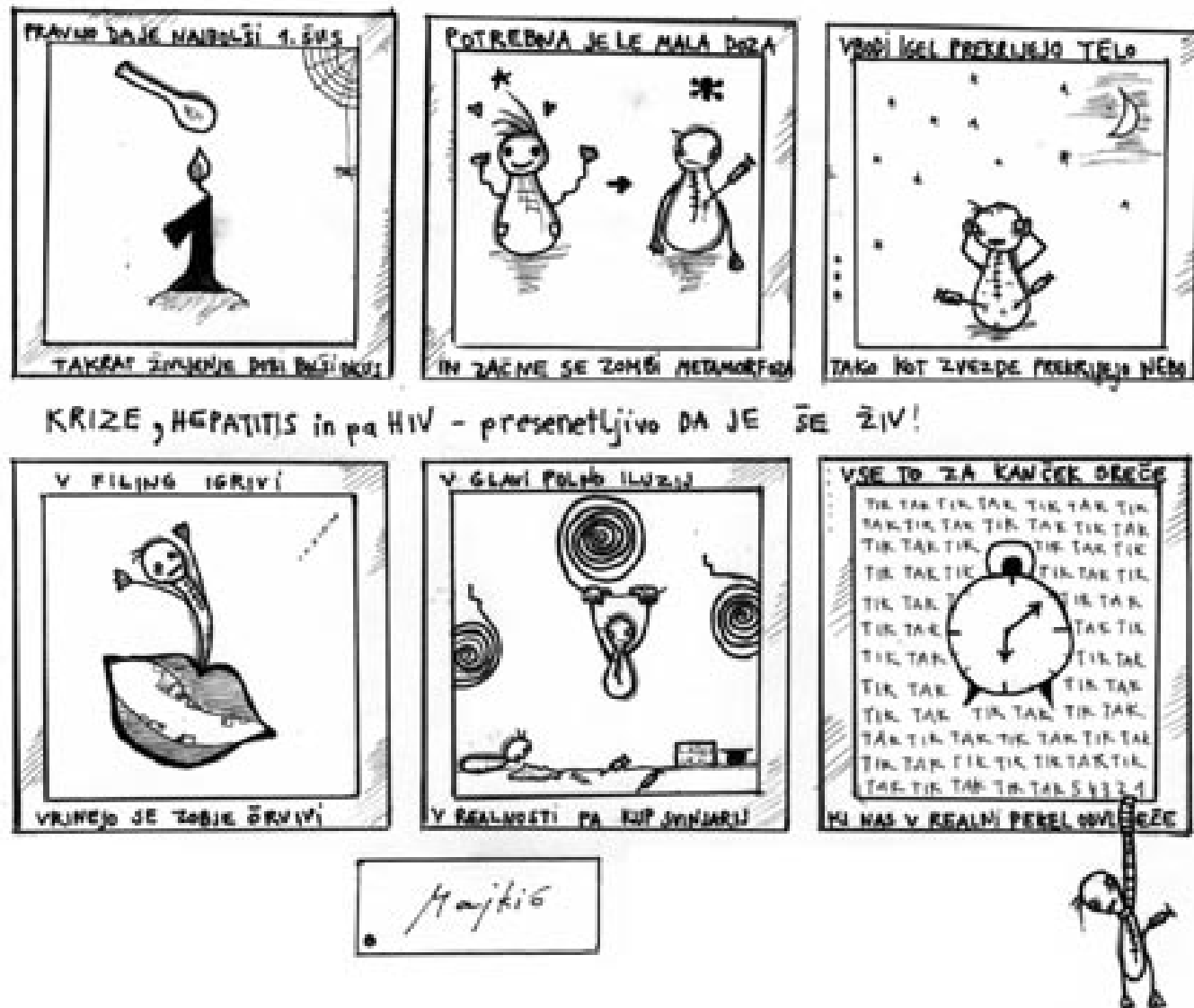
Sem užaljen pubertetnik pri 50-ih, ki hoče dokazat svoj prav.

Sem luč, luč, ki razsvetljuje pekel.

Sem klošar, a se počutim, kot da stojim na vrhu piramide.

Vidim, slišim, verjamem in sem srečen.

□ Kavica

Ne morš verjet

Jou k pogledam ta svet se mi zdi,
da vsak človek vase je zaprt
in vsak hoče sam najboljše met
k vidiš kakšne ljudi skor ne moreš verjet kakšni so
k sami sebe uničujejo
skoz nekam hočjo it
nikol ne obmirujejo
in to vsepovsod se dogaja
k vidm kakšnega čefurja mi kr slabo postaja
pa kozlam skor k kakšna prostitutka se prodaja
ampak takšen je lajf
zdej že ptičja gripa razsaja
in to po moje so vse ljudje krivi
k kradejo življenja kerikoli stvari živi
pol pa sprašujejo zakva tok bed se jim godi
čudn, sej sami seh nalagajo probleme
pol se pa sprašujejo zakva se to dogaja
in zakaj je ta svet taka mučna graja
mogoče morjo poštekat
da sami seh to delajo
in da ne spoštujejo kar majo
in se zaradi tega streljajo.

□ XXX

To je lajf

Zakaj pravdo da ns džankije skoz spremla nesreča,
če mal bol pomisl sm bil kr srečen
ni mi blo treba skrbet niti kako sm oblečen.
A ne k vidiš koga k hod okrog ves zakompleksan,
'kao' frizurca, šminka,
sam da za druge dobr zgleda
men dej sam za šut pa nau nobenga problema
ne pa zdej k sm trezn in se moram ufurat v ta lajf bedn
če se pa ne si že čudn.

Takoj zygubil smisu za življenje k sm se streznu
in mislu da nau zdej več nobene jebe,
sam zdej je še huj k vem kaj okol mene se dogaja
in vidm, da se vse vrtili okol slave in denarja.
In vsak glumi nekega junaka
sam te junake vidiš k se obrneš na levo,
obrn se na desno in vidiš bedaki so kao junaki
sam morjo poštekat da na žalost živijo med oblaki.

□ XXX

Čuden par

Ena najbolj zanimivih stvari v brezdomskem življenju je, kako živeti in predvsem preživeti zunaj, na cesti. Zelo težko se je preživljati sam, brez doma, brez svojcev, brez vsega. A še vedno mnogo lažje kot par, torej par moškega in ženske. Takšen par, kot sta bila Mirko in Štefica, ki sta se zares uspešno prebijala skozi tegobe brezdomskega življenja, no, vsaj nekaj časa. Njuna zgodba je še posebej zanimiva, saj se je začela pred več kot dvajsetimi leti.

Takrat sta se namreč spoznala v fabriki. Delala sta v istem obratu, vsak na svojem avtomatu. Mirko je bil rojen v mestu, torej meščanski fant, medtem ko je Štefica prihajala iz vasi. Živel je pri stari teti, s katero nista bili vedno na enaki valovni dolžini.

Mirko pa je bil edinec in je živel pri materi ter bil zelo navezan nanjo. Bolje rečeno, ona je upravljala vse vzvode njegovega življenja. Bil je le statist v nekem »B« producenčnem filmu, mati pa velika diva. Kljub temu, da mu je v osnovni šoli šlo precej dobro in je imel možnosti za nadaljevanje šolanja na bilo kateri šoli, se je mati namesto njega odločila in ga sforsirala na živilsko. Tam pa se ni znašel in je padel.

Ni bilo ponavljanja, mama je ponovno vse organizirala in mu uredila službo, službo za avtomatom. Jasno je bilo, da pri ne polnih šestnajstih letih to seveda ni bil ravno njegov življenjski cilj, a višja sila je pač višja sila. Potres je potres in mama je mama.

Plačo je imel vedno razporejeno vnaprej, mama je več kot dobro opravljala svoje delo. Posebnega veselja nad takšnim življenjem Mirko prav gotovo ni čutil.

Štefica pa je prišla kar takoj, ko je bila prva priložnost priti v mesto in iti delat v fabriko. Samo da se je rešila podeželskega praga, ni bila rojena za zemljo, bila je zasanjana dekle...

In tako sta se našla, beseda je dala besedo in pogled je vrnil pogled z nasmehom. Pričela sta se na skrivaj dobivati in družiti. Postala sta par. Par v vseh pogledih, tako kot se pač za mlade spodobi. Minilo pa je kar nekaj časa, da je zveza med njima prišla na plan. Živela sta

namreč narazen, saj v tistih časih ni bilo lahko najti sobe, še manj stanovanja, še posebej glede na njun status, saj nista bila poročena, pa tudi financ ni bilo preveč, upoštevajoč plačo, ki sta jo dobivala v fabriki.

Tako Mirkova mama kot tudi Štefina teta sta zelo nasprotovali tej zvezi. Razlog je bil jasn; zavedali sta se, da bosta obe ostali brez mesečnih prilivov. Še posebej zagreta je bila Mirkova mati, pravi materialist. To je bil tudi eden izmed vzrokov, da je Mirko že pri petih letih ostal brez očeta. Oče je bil namreč strojevodja in se je noč in dan pehal v lokomotivi za nadure, seveda ob primerni spodbudi svoje žene. Težko je bilo namreč zadovoljiti vse njene finančne apetite. Na koncu ni več zmogel.

Zgodilo se je tisto, kar je bilo že dolgo časa slutiti in na kar so očeta opozarjali njegovi prijatelji. Zbolel je in v slabih dveh mesecih odšel. Saje, smog in na koncu pljučni rak so naredili svoje.

Mirko in Štefica sta se kar nekaj časa otepala nerganj svojih skrbnikov, na koncu pa jima je prekipelo in sta kljub vsemu odšla na svoje, ne glede na ceno. A cena je bila visoka, previsoka.

V kratkem sta načrtovala tudi poroko, otroke, skratka vse, kar zaokrožuje družino. Poseben problem je bil tudi v tem, da še nista bila stara osemnajst let, torej še nista bila polnoletna. Potrebovala sta soglasje staršev. Štefica ga je pridobila, medtem ko je ostala Mirkova mati neomajna. "Ne" je bil njen zadnji odgovor. Pričakovala je, da bo s tem, ko mu ne bo dala svojega soglasja, pridobila sina nazaj, v svoje varstvo, vendar je ljubezen šla svojo pot.

Njun delovodja jima je celo obljubil, da se bo na sejah stanovanjske komisije potegnil zanju, problem je bil le v tem, ker nista živela poprej na istem naslovu, manjkala je tudi poroka. Do nje pa ni bilo mogoče priti kar tako na hitro pred polnoletnostjo.

Tako sta bivala in spala po slabih ter vlažnih kletnih sobah, pa spet po vročih in soparnih podstrešnih sobanah, ni bilo kopalnic, ni bilo vode, ne sanitarij. Večinoma je bila edina voda tista, ki je bodisi udarjala skozi stene, ali pa je pricurljala skozi opeke ob nevihtah in nalivih. Počasi se je njuna usoda že nakazovala, kljub

kasneje sklenjeni poroki in obljubam glede stanovanja ni bilo iz vsega nič. Ni bilo in ni šlo nič na bolje. Vzdržala sta še nekaj časa, potem pa konec. Vendar ne konec njunega skupnega življenja, ampak kultiviranega; odločila sta se za cesto.

To je bil revolt obupanih in nemočnih, pa tudi Štefčinu sanjarjenje je prispevalo k temu, svoje soglasje pa je dodala tudi družba. Potikala sta se vsepovsod, ostala brez službe, se poskušala v novih službah, pa ni šlo. Brezdomski način življenja in služba kratko malo ne gresta skupaj. Selila sta se iz kraja v kraj tako dolgo, da sta se na koncu tudi razšla. Štefica se je odselila proč, na Gorenjsko.

Klasična zgodba z znanim koncem, vendar v tem primeru ni bilo tako. Po desetih letih ter še z dvema neuspešima in zavoženima zakonoma se je Štefica vrnila v mesto in nazaj na cesto.

Po odhodu Štefice je minilo malo časa in Mirko se je na prigovarjanje matere vrnil domov, zdelo se je, da so se ponovno uresničile materine želje, čeprav tokrat ni bil nikjer zaposlen. Vendar Mirku spoznanje, predvsem pa zavest, da je po zakonskem brodolomu s Štefico eno ključnih mornarskih vlog igrala in uspešno odigrala mati, ni dalo miru. Pa naj si je še tako zatiskal oči, tako je bilo in prek tega ni mogel. Ponovno je odprl vrata in cesta je postala spet njegov dom... Naselil se je v zapuščeni stavbi s štirimi nadstropji.

Stavba je bila včasih last železnice, vendar je sedaj že kar nekaj časa samevala in propadala. Prepredena je bila z ogromno sobami in hodniki, ki so dali slutiti, da je bilo včasih, v zlatih časih zgradbe, tu mnogo pisarn in dosti ljudi. Mirko si je uredil svoje stanovanje čisto zgoraj, v najvišjem nadstropju. Raje je imel vročino poleti kot pa vlago. Zima pa je tako vedno mrzla.

Pomembno pa je bilo tudi to, da je rad imel svoj mir, in četudi je že kdo zašel in se znašel v stavbi, je bilo malo možnosti, da bi se povzpел prav do četrtega nadstropja. Usoda pa mu tudi tokrat ni dala miru...

Ko se je Štefica vrnila, ni imela kam. Ni imela denarja ne prijateljev, še manj streho nad glavo. Ostala ji je samo cesta. Pa vendar je imela izkušnje, ki jih je pridobila že pred dobrim

desetletjem in so ji narekovale, da si mora najti vsaj zasilno bivališče.

In res ga je našla in to v isti zgradbi, kot ga je imel tudi njen bivši zakonec, vendar nadstropje pod njim. Tako sta prebivala, ne vedoč drug za drugega, dober mesec dni. Odhajala sta zgodaj zjutraj in se vračala ponoči, takšne so pač zakonitosti klošarskega življenja. Obenem pa je bilo zanimivo, da sta slišala, tako eden kot drugi, da sta sedaj spet oba v mestu, spet oba na cesti, tako kot v starih časih. Takšne novice se namreč v brezdomskih krogih širijo kot ognjeni zublji po papirju.

In tako sta se neko megleno jutro srečala na stopnišču, ko sta prihajala vsak iz svojega nadstropja, vsak iz svojega brloga, in se prepoznala. Žal nisem videl njunih pogledov, slišal sem pa za tole zgodbo, ki je bila kar nekaj časa hit znotraj naše srenje.

Pa vendar nista, kljub temu, da sta še kakšna dva meseca vztrajala v isti zgradbi, vsak v svojem nadstropju, drug pod ali nad drugim, zaživela kot par nikoli več. Še besed je bilo med njima izrečenih bore malo.

Usoda je zares čudna, včasih se rada poigra...

»Boštjan Cvetič, iz knjige Klošar

Mimoidoča

Ona: Sem se sprehajala po Ljubljani in sem srečala prijaznega brezdomca, ki me je prosil za drobiž. Jaz sem odgovorila, ne dam za pijačo in cigarete, če hočete, vas peljem v trgovino. Ko sem ga pripeljala v trgovino, sem mu rekla, lahko kupite samo hrano. Ko me je vprašal, kaj lahko vzame, sem mu odgovorila, karkoli rabite od hrane, lahko vzamete.

On: Te gospe ne bom pozabil do konca življenja. Ko sem jo srečal drugič, sem ji rekel dober dan in mi je odgovorila, pojdite z mano, enako kot pred tremi meseci.

Ni važna količina. Važna je dobrota.

»Aleš Mrak

Tukaj se dobro počutim, sem v družbi, komuniciram rada in mi je to všeč, zelo všeč

Intervju z Maro Cesarjevo, najstarejšo prostovoljko

Se nam lahko najprej predstavite?

Sem Mara Cesarjeva, tukaj na Karitasu sem že 12 let, kot prostovoljka delujem. Sem upokojenka, stara 83 let, hvala bogu, sem še kar pri moči, nič me ne boli, fajn hodim, fajn delam, nič me ne vznemirja posebno, rada kaj pomagam, kjerkoli, če je treba. Vedno je polno takih ljudi, ki so potrebni kakšne pomoči, nasveta ali pa vsaj pogovora. Veste, moraš ocenit osebo, kakšna je, in potem veš, kako se lahko z njo pogovoriš.

Tukaj ste torej tudi zaradi socialnih stikov, da ljudem pomagate na različne načine, tudi s pogovorom, ne samo da delite obleke?

Ja, seveda, kakšne nasvete in podobno. Tudi kakšno politiko vmes vpletamo. In pa tudi iz svojega poklica, veste sem računovodja in celo svoje življenje sem bila pri računovodstvu. Ljudje pa se pogovarjamo različno: zadnjič je prišel en gospod in sem navezala pogovor o sladkorni bolezni. Meni so namreč zdaj ugotovili, da imam sladkor. Ker sem bila zasvojena s sladkarijami. Vsak dan samo sladkarije, čokolade. Potem pa sem imela kar naenkrat povišan sladkor. Sem se zelo prestrašila in sem šla k zdravniku specialistu in sem si z dieto v štirinajstih dnevih znižala sladkor. In tisti gospod, ki je zadnjič prišel - sva se tudi to pogovarjala in je rekel, da je tudi on sladkorni bolnik. Pokazal mi je aparat za merjenje, pa sem rekla - gospod, kaj pa če bi vi meni sladkor izmerili. Poskusila sem, on pa je bil takoj pripravljen. Je zmeril - in je bilo pod nivojem. Zdaj se tako držim, ampak sem vse sladkarije dobesedno črtala, ker vem, kaj pomeni sladkorna bolezen. Dosti čitam in imam znance, ki so na insulinu, in to je nekaj groznega. Pa zakaj se ne bi človek nečemu odrekel v svojo korist? No, in zdaj upam, da bo vse v redu, imam kmalu kontrolni pregled.

Ste vsak dan tu, na Karitasu?

Razporejeni smo tako, da nas je vsaj štiri ali pet tukaj, dve sta preko javnih del, tako da nas je vse skupaj osem. Pa šoferja imamo, ki kombi vozi.

Karakter

Moje življenje je bilo lepo. Sem končal osnovno šolo in poklic za zidarja, pa sem pač končal na ulici. Na ulici sem končal čisto slučajno in brez krivice storjene. Pač tako je bilo, sem pač zavožil življenje zaradi alkohola in močenja v posteljo. In sedaj že šest let ne pijem in sem še vedno na ulici, a sem KARAKTER. Ne bom pil alkohola in to je vse.

Mati bi me vzela domov, a me nima kam dati.

»Čekić Ivo

No, in imamo določen urnik. Jaz, recimo, bi po urniku morala delati vsak ponedeljek od osmih do štirih popoldan, pa vsako sredo od osmih do štirih, v petek pa do dveh delamo. To je torej trikrat, ampak vedno vskočim, kadar me rabijo, ena je bolna, ena ima otroke, jih mora čuvat, pa pravijo - Mara pridi, pridi, a boš prišla? Veste kaj, jaz sem že starejša, jaz bom lih zdaj hin - ne, je rekla, ti si najboljša. Najšibkejši člen, se potem hecamo. In jaz seveda pridem, otrok in bližnjih nimam, pa se rada odzovem. Tukaj se dobro počutim, sem v družbi, komuniciram rada in mi je to všeč, zelo všeč. Pomagam, karkoli se da.

Koliko ljudi pa srečate v enem dnevu, tako, od osmih do štirih?

Jo, danes jih je bilo ogromno. Gotovo smo imeli 50 strank. Zdajle do enih delamo, potem pa prekinemo in spet ob dveh začnemo, pa do štirih popoldan, to je vsak dan. In ljudje gredo predhodno na Poljansko cesto, tja, kjer je naša uprava, in tam gredo k socialni delavki, da se pogovorijo, izmenjajo pač, kakšen status ima nekdo; kdo je v hujši stiski, nekdo v manjši. In potem tam odobrijo, ali je upravičen, da dobi te stvari, dajo naročilnico. Ko pride, mu pa tukaj vse znosimo, kar mu je všeč in kar mu ni všeč. Ja, pa imate kaj novega, vprašajo. Novega pa mi nimamo, kar ljudje prinesejo. Eni prinesejo lepe stvari, še čiste, eni umazano, strgano, tako da je za na odpad, naš šofer potem s kombijem vozi stvari. Ogromno stvari imamo za stran. Pa recimo porcelan, vse oškrnjeno, vse počeno,

vse dotrajano, čevlji imajo podplate stran, umazano... Da vam povem, ljudje nimajo nobenega odnosa do teh stvari. Kaj mislijo: če ti ne moreš tistega nosit, tudi drug ne bo. Tako tudi predhodno, če kdo sprašuje, če lahko pripelje, vsakemu že vnaprej povemo - prosim, da prinesete čisto, oprano, nestrgano, tako da je še uporabno za nošenje.

Zdajko že toliko časa delate kot prostovoljka, se vam zdi, dobivate več stvari kot nekoč?

Ja, več. Ko sem začela, tam pred dvanajstimi leti, smo imeli minimalno, zdaj pa imamo vse nabasano, nimamo nič prostora, ne moremo sproti zlagati.

Ja, ljudje vedno več nosijo. In tudi vedno več povpraševanja je. Vedno več je takih, ki potrebujejo. In mi imamo tudi vedno več teh stvari na razpolago, ker ljudje, vam povem, so nas čisto dobesedno zasuli. Zadnjič so dva kombija pripeljali eni študentje, ker so pač nabirali za cunami, za tiste predele, in potem verjetno ni šlo, ker bi bila predolga pot, in oni so vse tisto k nam pripeljali. Dva polna kombija. Toliko je bilo vsega, da nismo mogli niti noter. Potem pa vse to mi odpremo, razporejamo hitro, ker veste, mora biti človek učinkovit, hiter, ampak vseeno natančen.

Torej, točno veste, kje je kaj, in ko nekdo pride po pomoč, mu ponudite tudi možnost, da si izbere, da pove, kaj hoče?

Ne, mi mu veliko prinesemo, tukaj ne sme nihče sam izbirati, ker potem je cel kaos, veste, red mora biti. Ampak prinesemo pa ogromno stvari na izbiro, potem pa tisto, kar mu je všeč, vzame, ostalo pa nazaj nesemo. Tako, da so ljudje zadovoljni. So pa vsi, tako šefinja kot druge zaposlene, zelo ljubeznive; da bi pozitivno vplivale, da nas ne bi ljudje ob živce spravili. Veste, pomirjevalno moraš delovati, če ne, je konec; če ne, ne moreš nobenega dialoga z nekom vzpostaviti. Potlej se pa malo razgovorimo, debatiram rada, sem v politiki notri nekaj, zmeraj mi vse mora biti jasno, čisto, vsestransko.

Česa ste se v teh dolgih letih prostovoljstva naučili novega? Kaj je takšnega, da bi lahko posredovali tudi drugim?

Vesta kaj, jaz sem bila že prej zelo radodarna.

Črtica

Stvar na prvi pogled izgleda zelo enostavno – se zaljubiš, poročiš, otroke narediš (naredita) in živiš, ko bubrež v loju...

Resnica je drugačna, namreč, se poročiš, dobiš otroke; a čigave? (Oče vedno poznan, mati nikoli.) Pravzaprav se izgleda vsaka ženska po porodu spremeni za 100%.

Moja zgodba je taka: Poročil sem se iz ljubezni, »naklepal« dva otroka, žena se je s prvim sosedom skurbala. V dobro otrok (kreganje) sem pustil stanovanje (skupno), da bo le »gmah« (vsled otrok).

Bivša žena je bila nad sosedom razočarana in si je omislila tretjega, sedaj ima s tretjim hišo.

Ženska (žena), ki sem ji (jim) pustil stanovanje, me je tožila, da ji ne dajem dovolj denarja (takrat je že imela premožnega prvega sosedo). Bil sem brez službe, delal sem vsemogoče, za preživetje. »Kasiral« sem »v imenu ljudstva« 6 mesecev zapora, a ona se je med tem naslajala s sosedom. Ampak, najhuje, kar je možno – v obtožnici piše, da sem grdo ravnal z otrokoma – čista laž, GROZLJIVA IN NEVERJETNA. Celo obratno, ko smo se srečali, sta se namreč hčerka in sin zjokala, jaz pa tudi. Vedno sem ju vzgajal z ljubeznijo, radi smo se imeli.

» Letalec

Svojih otrok nimam, imam pa vnuke, mislim od nečakov otroke, jih je šest, in svoje dohodke v glavnem porazdelim, veste. Vse praznujejo, se pravi rojstne dneve, pa godove, cerkvene praznike, pa še vse obletnice. Nas je 16 skupaj in vsi skupaj pridemo in imamo zmeraj srečanje. Zdaj imamo tudi eno praznovanje, od enega nečaka punčka gre k prvem svetem obhajilu in smo povabljeni tja. In potem darilo neseš, kupiš nekaj - verižico, tako majhno s križcem – a jaz to že vse imam, in potem kaj dam tudi iz svoje zaloge. V glavnem, s sorodniki se dobro razumemo, še posebno s sestro od svaka. Otrok je šest in kadar pridemo skupaj, je lušno. Malo

»Kakšen odnos imaš ti do družbe, takega ima ona do tebe.« » Janko

starine in malo mladine, tako da poživim.

Pa tukaj, recimo, z ljudmi, ki prihajajo po obleke, ste navezali kakšne prijateljske stike?

Ne, to pa ne. Ni časa. Ni, gospodična, vam povem, ni časa. Tisto nujno, kar spregovoriš vmes, kakšen dialog, da kakšnega nekaj vprašaš, pač, kako je kaj, kako se kaj počuti, včasih tudi bolj intimne stvari. V glavnem pa nimaš časa. To je tako dinamično delo veste tukaj, stalno so ljudje. Še mi tukaj si komaj privoščimo kakšno kavo, malo komuniciramo, drugače pa nič ni časa. Tudi kot prostovoljec moraš kar zavzeto delati. Pa te naše dve, ki sta preko javnih del, tudi pridno delata. Onidve sta tu vsak dan od osmih do štirih popoldne. Zelo dinamično. Tako ko grem domov, pa zdaj so neki prazniki, pa mi nekaj manjka, veste, nekaj mi manjka, komunikacije ni. Pa grem malo k sosedu, pa malo na telefonu. Tu je pa tako dinamično, da ti ne more biti dolgčas, absolutno ne. Zaposleni smo pa ves čas, samo dirkamo sem in tja, od osmih zjutraj, pa dokler ne pridemo vsi skoz.

Mogoče bi za konec morda še povabili koga, da se pridruži kot prostovoljec?

Takole zdaj izgleda, verjetno da bodo morali dobiti še eno moč, torej jaz sem pač tako stara, saj vidite, jaz se sicer ne počutim nesposobno, ampak nekaj bo treba vseeno pomladiti. Ampak mladi se, veste, v glavnem ne odločajo za to, starejši ljudje, ki gredo v penzijo, pa potem svoj hobi uveljavljamo. Jaz sem tudi pri gobarski družini. Sem se včlanila, ko sem šla v penzijo,

Kdor dela, ta najebe

Sem bil poročen 30 let. Sem delal v tiskarni Vevče SET. Bivša žena je, ko sem delal ponoči, klicala policijo, ki naj bi me čakala, če pridem domov. Potem je prišla v podjetje in je socialni delavki ali kadrovki rekla, da jaz kradem Oglasnike in da me bo ubila ponoči in da me bo zastrupila. In sem moral sam zapustiti tisto stanovanje, ki sem ga jaz kupil. Zdaj sem na ulici.

» Alija Brigić

»Zaslужek je odvisen od dneva, vremena, starosti ljudi, datuma...« » Janko

sva z možem že prej hodila po gobe, potem sem pa to nekako nadaljevala. Mož mi je umrl, komaj 50 let je bil star. No, in sem se v gobarsko družino vključila in tam imamo zelo razveseljivo delo, hodimo po gozdu, imamo razne determinacijske večere, pa predavanja, pa na izlete hodimo, zelo fajn, zelo lušno se imamo. Programe imamo, v Mostecu smo vsako leto s prireditvijo, pa na Velesejmu imamo razstavo v jeseni.

Hvala za pogovor.

Z Maro Cesarjevo se je pogovarjala

» Špela Razpotnik

Pripoved o otroštvu

Ko sem bil star 6 let, se je mama ločila. Od takrat pa do mojih 17 let je zamenjala veliko intimnih prijateljev. Vsak novi, ki je prišel, je hotel nov način življenja. Zadnji kurbir se me je hotel takoj losat. Bil sem brez službe in sem moral delat na njegovi parceli, da sem zaslužil kosilo. Prišli so dnevi, če nisem hotel delat, sem bil brez hrane in toplega doma. Zjutraj ob 7.00 sem moral ven, celi dan sem preživu zunaj brez hrane, tudi po 3 dni. Ko sem prišel domov, je bila prva beseda, greš jutri na parcelo, kaj mi je drugega preostalo. Ko je bilo na parceli vse narejeno, sta mi obadva rekla, da naj grem, in jaz sem si dal v nahrbtnik cunje in sem šel.

» Aleš Mrak

SITUACIJA ŽIVČNI ZLOM

OTROK JE PRI MATI. MATI PJE, JE ŽIVČNI BOLNIK. OČE JE VŠEL K BABICI KIER JE DOBIL ŽIVČNI ZLOM. POSLEDICA JE DA SE JE PRESELIL BLIZU SVOJE BIVŠE DRUŽINE PRILAGO ZA PODNAJEMNIKA V UPANJU DA BO BLIŽJE SINU IN MU TAKO LAŽJE POTRŠAL. IMA 75.000 INVALIDSKÉ POKOJNINE DELA NE DOBI. 20.00 SIT ZA SINA 20.00 KAFEN ZA SI MOBIL 20.00 ZA TELEFON 20.00 ZA SOBO ZA HRANO MU NE OSTANE

Sej bi blo najbolj, da bi šla ti vprašat Čukrarno

Reportaža z izleta v Čukrarno

Nekega poletnega dne smo se ekipa z Ambroževega trga: Aleš, oba Roberta, Tadej, Alija, Bojan in Špela odpravili na ogled Čukarne. S seboj smo vzeli nekaj baterij ter fotoaparata. Pogumnega srca in radovednih oči smo stopili proti sedaj že kar nekaj časa ograjeni podrtiji. Že pred Čukarno nas je vodič Aleš, ki je imel v preteklosti s to stavbo največ izkušenj in so se mu te tudi najbolj vtisnile v spomin, opozoril, kaj lahko notri pričakujemo in na kaj naj pazimo: luknje v tleh, podrti stopnišča, uporabljene igle...

Splazili smo se vanjo skozi edini še obstoječi vhod in začel se je zanimiv pohod.

Aleš je začel svojo pripoved, navajamo jo spodaj in jo prepletamo s pogovori, ki smo jih

opravili in posneli naknadno, po izletu - ob gledanju fotografij.

Smo pred vhodom v Čukrarno, a lahko poveš kaj o tem, kako si ti noter prišel?

Včasih je bilo drugače, zdajle trenutno je samo ta vhod. Trenutno je ta vhod edini način, da se da prit v Čukrarno. Edini.

Gremo od začetka, povej mogoče za uvod kaj o Čukarni, kdaj si bil prvič tam, koliko časa?

Prvič sem bil leta 1991. To je bila prva izkušnja iz Čukarne. Potem sem šel v zapor. Sem bil leto pa pol v zaporu, pa sem prišel ven, sem delal 6 mesecev v Bohinju.

V Čukarni sem preživel sedem let. Od tega je bilo nekaj dobrih zgodb, lepih in umazanih. Ko sem prišel v Čukrarno tu ni bilo nič, ne vode, ne elektrike sploh. Pa smo se znajdlji, smo probali štekarje in smo najdlji elektriko.

Za kaj ste pa rabili elektriko?

Da smo lahko punce gor vozili televizijo

Ekскурzija v čukrarno - vodič Aleš razkazuje in pripoveduje.

Foto * Bojan Dekleva

Vsako jutro pogledamo na kredenco, če je kaj hrane.

Foto * Špela Razpotnik

gledat. Hihi. Pa radio poslušat.

A je res bila gor kakšna televizija?

Pa mi smo meli gor prav garsonjere. Pa novoletne jelke... Če je bila elektrika, se je trošila. Ja, trošila na državni račun, pitaj boga kdo je to plačal. Enkrat, eno poletje je bilo neurje, je padlo drevo na kabel in nam odvzelo elektriko. To je država naročila strelo.

In mi smo pol štukal, smo morali popraviti in sosed nas je videl in je zakrulil, da ne smemo, da bo policijo klical. Potem smo bili nekaj časa brez toka in je zopet nekdo našel elektriko. Ne morem povedat kako, da nas ne bo potem država tožila, bom pol povedal kako...

Smo se imeli zopet super. Naenkrat so začeli gor hoditi neki novi ljudje, zaradi katerih je bila policija vsak dan noter, sredi noči policisti s psi.

A do takrat pa nič?

Ja, no, saj so prišli, a če so prišli, je bilo to mogoče enkrat na tri mesece. In so pogledali, če smo vsi isti, pa so šli, nič drugega. Ko so pa ti

novi začeli hoditi noter, je bila pa vsak drug dan policija tu ponoči, ob dveh, treh zjutraj.

In so vas metali pokonci?

Seveda, pa dokumente so hotli, potem so nam dvakrat, trikrat zažgali, potem so nam pa itak zaprli našo domačijo.

Zakaj so pa zaprli?

Zaradi varnosti. Ker je streha pogorela in se je začelo rušiti. Potem nam je pa MOL, to se moram zahvaliti, za en mesec so nam šotore postavili, dva vojaška šotora. To je blo oktobra. Potem pa kao da bo mraz in da bomo mi zmrznili v šotorih in da oni morjo to pospraviti in smo se morali znati drugače. Zdaj sem tu notri prvič po tistem.

Samo eni so pa ostali notri, kako pa to?

Samo eden je ostal. On je bil prej s punco, je delal. In njega takrat ni blo tukaj, ko se je to dogajalo. Bil je pred tem tukaj. In on je delal, pa ga je punca pustila in je spet zaklošaril.

Katere so bile lepe, pa grde zgodbe, povej kakšno zgodbo.

»Nočem biti bogat, bogat sem v srcu in duši, denar je samo sredstvo boja za preživetje.« France

Lepo? Ko se je Cigo nabil na žebu, to je blo lepo, haha.

Kakšni so bili tvoji občutki, če se spomniš, ko si prvič noter stopil?

Grozno. Takrat sva bila ponoči notri s tamalo, takrat ni bilo nobene postle, ma kaki, nobenih vrat, samo tko je blo za prespat. Sčasoma so se pa oni izselili, smo se pa mi not vselili.

A v tista prejšnja stanovanja? Tako da je bila tudi oprema?

Ja, oprema je bila, seveda. Nekaj so odpeljali, nekaj smo pokurli, ko nas je zeblo...

Kako si si pa izbral svoj kotiček?

Kr v eno si šel, pa je blo.

Pa si bil kdaj sam v sobi?

Ne, nikoli. Sej pravim, da sem punco gor vodil poslušat radio, pa televizijo gledat.

A zvečer?

Ali pa zjutraj. Odvisno od dneva. Odvisno od programa, haha. Smo gor žurke meli, seveda, pekli na žaru, vse. Je bla veselica.

Kredenca praznih flaš.

Foto * Špela Razpotnik

Ko je kaj viška, si privoščimo zabavo.

Foto * Špela Razpotnik

počutil kot doma? Da si rekel - to je pa moj dom?

Ja, seveda.

Si rekel - zdaj grem pa dam?

Ja, seveda dam, al pa gor, se reče, gor.

Kaj te je najbolj motilo, ko si živel v Cukrarni?

Kaj gre človeku na živce? K je blo več band, in en drugmu pizdarije delat. K nč ni blo, so nam noter vlomil, pa kable so nam rezali, za elektriko, pa še pa še...

Zakaj ste pa to delali? Da je bilo bolj zanimivo?

Jaz nobenemu nisem

vlomil, jaz ne. Jaz sem šu zjutraj ven, pa zvečer nazaj.

Nisi pa mogel puščat svojih stvari noter, al si?

Sem pustil. Kaj, a bi sabo nosu? Sem mal skrival. Mam jaz kotičke, sem mel kotičke. Še zdaj mora bit plinska bomba gor, trikilska.

Sam, recimo, denarja pa verjetno nisi pustil gor?

Hoho, seveda sem pustil. Prazno denarnico.

Foto * Bojan Dekleva

Tudi osebe, ki so urejale to revijo so brez sramu sodelovale z nami in delile vsaj del tega kar doživljamo mi vsak dan.

Koliko vas je bilo? Kako velika skupina?

So bli trije, pa dva, pet nas je blo.

Pa verjetno niste bli vi edini v Cukrarni?

Ne, kje pa. Vseh skupaj nas je enkrat živelo tam okrog trideset.

V glavnem moški ali tudi ženske?

Sem ti že prej povedal, da tud ženske.

O tistih si mi povedal, ki ste jih vozili tja. Pa so kakšne prav živele v Cukrarni?

Seveda, sej so mogle, če so hotle kje spat. Take, ki so po dva meseca na teren prišle.

A potem se pa vrnejo domov al kamorkoli že?

Ja. Zdaj jih je tako že minilo, to jim ni več zanimivo, zdaj so že v letih. Razmišljajo že o penzijah, pa tko...

A pa si se počutil tam kot doma? A je bilo tisto - zdaj grem pa domov...?

Ne. Nikoli sploh nisem pomislil na dom. Na mat, pa fotra...

Ne, če si se v Cukrarni

Foto * Špela Razpotnik

Kaj bi naredil?! Zaprli so mi edino brezplačno prenočišče v Ljubljani.

Ne, dokumente pa telefon pa s sabo.

Lepe zgodbe?

Kaj naj zdaj povem? Moja punca je bla en štuk višje in sva se pol en drugemu drla en štuk nižje.

Kaj je pa ona delala zgoraj?

Ona je pa spala. Haha. No, lepe zgodbe, nimaš kaj, lepe. Najlepše je bilo takrat, ko so bile Olimpijske igre, zimske, kirega leta je blo to, 1996? 1998, ja, in smo ponoči gledali, ker je bilo v Calgariju, smo navijali pri skokih, kako bi rekel, zanimivo je blo. Meli smo svojo smrekco, pa božično darilo, pa vse. Ampak smo vsak dan vse počistili. Edino, ko je moj Cigo pršu, pa se ga je napil, pa je vse po tleh letelo, pa smo dva dni pospravljali.

Preden si ga vzgojil?

Ne, sej njega ne moreš vzgojit. Sam zdej, ko pride, vsaj ve.

Pa ste se razumeli med seboj?

Mah dej bod z mano dva meseca, pa boš vidla, kaj se pravi skregat. A se ti kdaj skregaš?

Se.

Ja, no vidiš. Sej to je normalno. Med sabo smo se kregal, al pa celo stepili, naslednji dan smo ga pa že skupaj pili. Al pa čez pol ure. Samo, da smo se malo ohladili, pa je blo spet uredi.

Kaj pa kakšna grda zgodba?

Grda zgodba, to je to, ko so nam vlamljali, pa kradli stvari.

A so kakšni nepovabljeni prihajali, razen policije?

So, tudi.

Kaj pa če je kdo nov prišel, pa je hotel spat notri?

Ja nič, si je mogel svoje najt.

Ampak v Cukrarni?

Ja, seveda.

Kako je pa bilo, ko si ti not pršu?

Mi smo ob dveh zjutraj, recimo, ko je bil kosovni material, ob dveh zjutraj smo gor nosili. ...

Sigurno je tudi kdo nov prišel, a ste koga sprejeli?

Ja, dobro sm pa ke kšnga že. Smo tud kakšnega moškega vzeli. Cigo, pa povej, kdaj si ti prišel v

Voda in elektrika? Ha, ha...

Foto * Špela Razpotnik

Cukrarno, pa kako?

1992 ali 1993.

A so kakšni duhovi v Cukrarni?

Ko je zmanjkalo alkohola, vidiš bele miške.

A je kdo umrl? A si koga videl umreti v Cukrarni?

Videl nisem, a vem, da je en enega ubil. Je en enega ubil za liter vina. S štango ga je usekal po piskru in to je bilo to. Ja, pa še en je umrl. En Hrvat je bil. Ivica mu je blo ime. In so ga v Mostah pretepli in je prišel v Cukrarno in je podlegel poškodbam.

Kaj pa, a nismo slišali, da je bila v Cukrarni cerkev, kapela? Kaj vse je bilo v Cukrarni, kateri prostori? Spalnice, kuhinja, WC?

WC je bil na prostem, ven iz sobe.

Ali pa skozi okno?

Ali pa skozi okno.

Kaj pa kuhinja?

To smo meli pa posebej. Sobe posebej, kuhna posebej.

Pa kapela?

Tam smo meli mi svojo kapelco.

Kdo je prišel na to idejo?

Jah, jaz.

Kako si pa prišel na to idejo?

Ne vem, videl sem luknjo, pa sem vanjo postavil križ, pa svečo odspred, pa je blo.

In kaj ste delali v kapelci?

Pili, jedli, tam smo imeli žar, tam notri.

Aja, a ni blo tisto samo za molit namenjeno?

To je bilo bolj provizorično, da je blo mal umetnosti.

Dejmo si malo slike pogledat. Recimo, povej kaj o tej fotki, pa o tej sobi!

Sej bi blo najbolj, da bi šla ti vprašat Cukrarno.

Ja pa ne morem, mi noče nič povedat. Dej mi ti povej!

Ja, to je vse kosovni material. Evo, to je pa naša kredenca. Vsako jutro pogledamo, kaj moramo še kupit, da si še skuhamo za zvečer. Kaj nam manjka.

Kdo je spal, a si spal na tej postelji kdaj?

Sem.

A je bila kdaj tvoja?

A čist moja ne, samo sposodil sem si jo. V najem jo je vzel.

Kdo jo je pa oddajal?

Naša muca, kljub požaru, še vedno vztraja v cukrarni. Zahvaliti pa se moram našemu zvestemu sosedu Vitotu, ki jo hrani in skrbi zanjo.

Ne oddajal, to smo meli tko zmenjeno.

A je bla to edina taka postelja?

Ne, kje. Mi smo imeli velik, velik stvari gor. Lahko bi šli gor pogledat na vrh, a tam je sama tema. Da bi ti eno bazo pokazal, ki jo je en mel, kako je bla zrihtana, od Duleta, ooo. Pa naša gor na vrhu. Bi ti lahko vse pokazal, a ne moreš, če je tema.

Kaj pa tisto, ko je bila ena luknja, pa je nekdo dol padu?

Zmajček - trikrat. Resda je bil malo polomljen. No, skoz tisto luknjo je un unga s štango po glavi usekal. Ga je dol gledal zvrha. Ampak je šu tut sam policijo poklicat naslednji dan, da ga je on ubil. Kugla, ta, ki je unga ubil s štango za liter vina. Sej zdej je že ven prišel iz aresta, kolk je dobil, 8 let.

Evo, mačka... to sliko moram jaz dobit, to je moj maček... Sam poklical sem ga, a si vidla?

Kaj pa je to za ena mačka?

O, to je pa naša Julkica.

Kje si jo dobil?

Dobil sem jo v Stari Ljubljani, je bla čisto mejčkена še. In sem jo prinesel.

V Cukrarno?

Ja, lastnik mi jo je dal in sem jo prinesel v Cukrarno. Vsak dan je prinesla dve, tri miši k posodi, tam kjer je mela za jest, da se je pokazala. S kakšno se je še igrala kakšno uro, je cvilila tista miš, pa mal za rep. Prava mačka. Nikol ni bla lačna.

A bi še kdo kaj o Cukrarni povedal?

Špela, ni več kaj povedat.

Pogovarjali smo se

»Aleš Mrak, Robi Kovačič in Špela Razpotnik

Komentarji k fotografijam so Aleševi.

Marico si lahko skoraj vsak dan srečal na klopci ob kavarni Pločnik na Wolfovi, kjer je klepetala s svojimi prijatelji. Prišla je iz Bosne, bližala se je 53 letu, bila je drobna, »kot vrabček«, so jo na kratko opisali brezdomski prijatelji. »Bila je tako prijazna,« se z zamišljenim glasom spominja ena izmed njih. »Včasih smo skupaj kaj spili, ponavadi je dva ali tri deci spila in zaspala. Ja, veliko časa je prespala,« se nasmehne tretji. Marica je imela probleme z nogami, ni mogla hoditi, zato so jo včasih prenašali naokrog. Nekajkrat jo je odpeljal rešilec, pa je bila že v dveh urah nazaj. Marica pa ni imela prijateljev samo med brezdomci. Tudi vratar, ki dela zraven Centro Merkurja, ji je rad pomagal. Spustil jo je noter, da se je pogrela in ji večkrat dal za čaj. Ostali so ji nosili hrano in pijačo. Potem je neke noči, na isti klopci kjer je preživela veliko toplih in tudi mrzlih dni, zaspala in se

Včasih se igram

Včasih se igram

Da sem sam

In nikogar ni

Ki bi zmotil mojo igro

Tako se v miru naprej igram

Se igram

Da sem sam

✎ Jure Kunaver

ni več zbudila. »Ni fer, da je umrla,« ježno pove njen prijatelj. Meni je srce raztrgalo, pa sem jo poznal šele kratek čas. Hudo je to. Maričinega fanta ni bilo zraven. Pa so povedali drugi namesto njega: »Prehudo mu je govoriti, šele čez čas mu je vžgalo ven, kar je zadrževal v sebi. Bila sta skupaj tri leta. Rad jo je imel, pa veš kako?«

✎ Maja in Luna

V večni spomin naši kolegici Marici. Bardi in prijatelji.

Foto * Miha Fras

Štajerc v Lublani

Prvič sem ga srečala v podhodu Maksimarketa, zima je bila. Vprašal me je za kaj denarja. Bil mi je simpatičen v prvem trenutku. Mal sva pokramljala. Rekel mi je, da imam lep glas, kao prijazen. Z unim orto mariborskim naglasom, se mi zdi, da je govoril, pa podalo se mu je. Sem mu morala priznat, da ima tudi on nekam lep glas. In sva po potalanih komplimentih in odprtju in zaprtju moje denarnice šla vsak spet svojo pot.

Še kar nekaj časa po tem srečanju se mi je, kot se mi v takih primerih rado zgodi, smejalo, smejalo so ušes. In sem nadaljevala svojo pot par centimetrov nad zemljo, ko prava mestna ptica.

Še se bova srečala, sem vedela.

In res sva se, srečevala sva se. V Centru, nikjer drugje.

Kmalu mi je postal znan pod imenom Štajerc, na Stigmi in na ulici so ga tako klicali. Ni tudi trajalo dolgo, ko se je prelevil v prvega zadetka v mestu. Nekam ponosno in dostojanstveno a hkrati naivno in brezbrizno je nosil svojo zadetost naokoli, vsem na vpogled, brez kakršnih koli zadržkov.

Ko so prvič izšli Kralji ulice, je bil seveda zraven. Pa še kako. Ogromno jih je prodal, s svojim stilom in nagovorom, ki sem ga imela čast slišati, je od mnogih kupcev vzdolž Ljubljane izvabil nasmešek in veselje, prav tako kot tisti prvi dan od mene, sem predvidevala. Skupaj z veseljem pa še tistih +/- 200SIT za revijo, kakopak.

Potem sva enkrat z Acotom sedela v Zvezdi pri vodnjaku in je prišel tja, smo malo kramljali. Takrat sem tudi izvedela njegovo pravo ime. Sebastjan.

Tudi Aco, s katerim sta bila tedaj neke vrste ulična kompanjona, je njegovo pravo ime tistikrat slišal prvič. Občutek imam, da je Štajerc domneval, da pripadam nekemu drugemu, ne-uličnemu svetu, sicer se mi ne bi predstavil s svojim pravim, ne-uličnim imenom. Z Acotom sva se odpravljala na grad, kjer so takrat visele gugalnice v imenu Prostoroz-a. Sebastjan nama je ob tem velikodušno ponudil litrco belega vina, ki jo je imel pri sebi, pa je še niti odprl ni, saj je nagibal še prejšnjo. Evo vama, da bosta imela za sabo. A kaj, ko sva tako Aco kot jaz z dna duše sovražila vino. Aco je za izgovor uporabil alergijo. Vseeno pa, Štajerčeva dobra volja in od srca ponujena nama litrca naju je takrat pogrela prav do srca, morda še bolj kot njega vino.

Foto * Špela Razpotnik

Zgodbo o ulični ekonomiji, dolžnikih in upnikih ali zakaj je Štajerc Acotu ta dan tako goreče zagotavljal, da bi njemu dal, prav karkoli bi imel, ne le tole ušivo litrco, sem izvedela šele kasneje, od Acota.

Potem pa nekega dne Štajerc leži na kamnitih stopnicah ob lesenem mostu. Koma. Ob njem stojita dva fanta, ki sta menda že poklicala reševalce. Še malo ga poskušamo zbuditi, zaman. Namesto oči vse belo, telo težko, a diha še. Vseeno je daleč od nas, se zdi. Mimo pride drug uličar in poznavalsko ugotovi, da mu ni nič. Da človek le spi. Reševalci niso več daleč.

Odpeljem se naprej in si mislim pri sebi, jebeš mesto, v katerem so ljudje srečni le, ko so koma.

Ko se čez nekaj minut vračam po isti poti, je Štajerc že na nogah. Srdit je, jezen, ... zbučen. *Kdo, kdo za vraga vam je rekel, da kličete rešilca? Kdo je klical rešilca?!* Žalosten. Nekdo mu je prekinil morda ravnokar začeta nebesa. Z eno samo injekcijo »protistrupa«. In zdaj spet vse od začetka. Jovo na novo. Delat denar, nabavit, se nekam zavlečt, skuhat, iskat žilo in se ga zadet, ... pa spet in spet.

Odpeljem se. Zamorjena in v razpeta. Reševalci – ja ali ne? Do takrat bi si mislila, seveda, ja. Kaj naj si mislim po tej mali ulični lekciji, ki sem ji bila pravkar priča?

Pa je prišlo zgodnje poletje, večer, precej dišeč. Na Pločniku velikodušno svirajo, tudi za klošarjeva ušesa. Na Tromostovju srečam Štajerca. Kako si, kako si. Oba dobro, a on mi hiti razlagati, da bo še mnogo, mnogo bolje, ko se ga zadane, vse potrebno pa ima že v žepu, le še ognja nima, da bi si »večerjo« lahko skuhal. Brez ognja pa ni nič. Hm, vžigalnika nimam.

Nekaj bi te lepo lepo prosu, mi reče. S tonom, da bi ga težkooo zavrnila. To je znal. Obvladal je svoj posel. Če grem jaz v bar po vžigalce, mi rečejo, zgini, ti klošar, poglej se, kakšen si, me že povsod poznajo. A bi mi šla ti po ene vžigalice, lepo lepo te prosim. Lej, tule te počakam.

In se vsede na Prešerca. Ne pomišljam veliko, ampak po svoji novi navadi rečem, *zakaj pa ne.*

Šibam v tisti kafč v Knafljevem prehodu, na misiji sem. Dobim vžigalice in že sem nazaj.

Eto, Štajerc, zdaj imaš vse. Štajerc je videt

presrečen. Za drobec trenutka pomislim, kaj neki je to, kar ga zdaj zdaj čaka in ga s tako srečo in milino navdaja. Se bo izstrelil vesolje? Pognal iz telesa vso bolečino in naredil tam prostor za sam samcat užitek? Zaboga.

Reče mi še, *greš zraven?* In to je prvič v mojem lajfu, da me nekdo vabi na šus. Tokrat je dal na stran dejstvo, da pripadam drugemu svetu – svetu tistih, ki jim v baru dajo vžigalice – vzporedni realnosti. Rečem *ne, hvala, grem domov jest večerjo*, občutek pa je čuden. Niti ne intenziven, nekam vsakdanji. Kot da bi me pravkar povabil na cigaret, pa se mi pač ne bi kadilo, tako tole njegovo povabilce doživim.

Odrčim proti vzhodu, on pa na zahod. Vsak s svojo ptico v glavi vođen.

In konec poletja se bliža, poletje v pravem smislu pa je itak prezgodaj ugasnilo. Sedim pri Jankotu v Zavetišču, čvekava o tem in onem. Tema pride na rubrike *In Memoriam* v nizozemskih brezdomskih časopisih. Ko mi začne naštevati, kdo vse je to poletje padel za svobodo na bojišču užitka, ne pričakujem, da bom slišala tako znano mi ime. Sebastjan.

Overdose, v podhodu Maksimarketa. Na vroč poletni dan, reševalci prišli prepozno, da bi se njegovo srce še odločilo prebuditi se. Niso mu pravočasno našli žile.

*Spomine na Štajerca je obujala
» Špela Razpotnik*

Hočem znoret

Hočem znoret

Ja čisto zares

Kronično

Kanonično

Ortodoksno

Zaprte me v norišnico pod nebom

Zvežite me z rečnimi meandri

Zdravite me s praznino

Od zelo daleč

Podarite mi kakšen majhen planet!

» Jure Kunaver

»Eni bodo vedno živeli tako, kot je treba, drugi pa bomo živali.« » Lovro

Obljuba

Kaj si mislil, ko sem se rodila?

Ne vem, govoril si, da si bil srečen in da si me vzel v naročje takoj po mojem prihodu na svet. Da sem bila krhka kot kristal, velika kot kepica sladoleda in da sem imela tako lepe velike očke, ki so pozorno gledale. Leta so minevala.

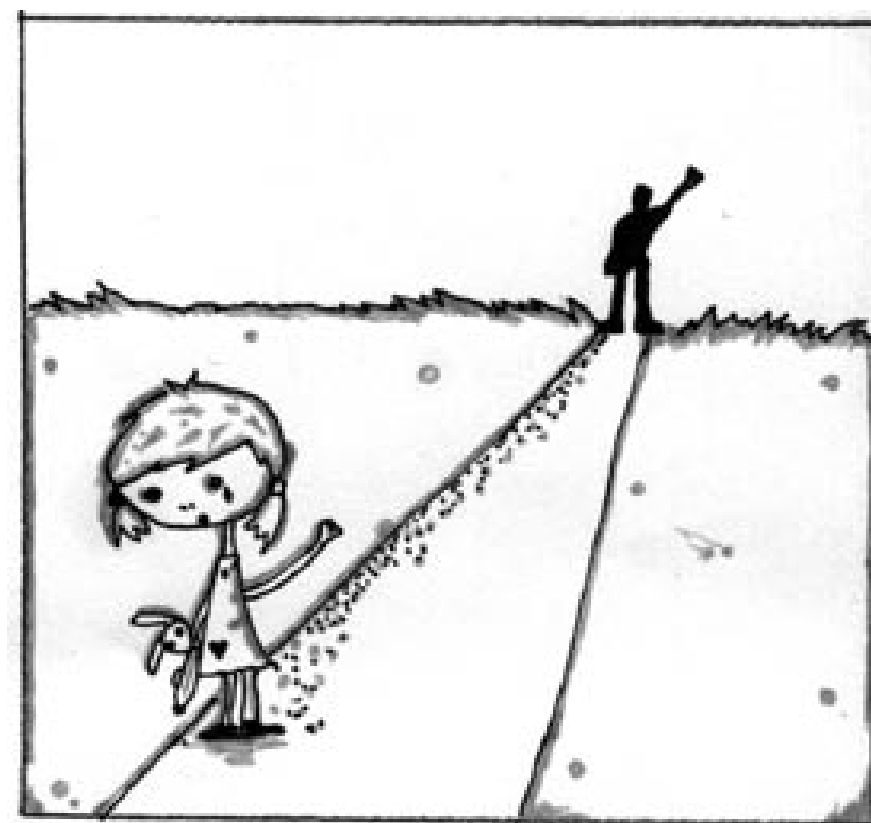
Vsakič si mi govoril, da sem tvoja princeska. Za moj 7. rojstni dan si mi kupil darilo, mi dal lupčka in odšel. Tvoje oči so bile vlažne, kot da bi jokal. Mislila sem, da od veselja, saj sem bila stara 7 let, v šolo bom hodila, obljubil si, da me boš spremljal, kot si me v vrtec.

Minilo je še 7 let, čakam te, obljubil si, da me boš spremljal. Zaman te iščem. Sprašujem po tebi. Verjetno misliš, to je velika punca. Ne, ni res, oči, jaz sem še punčka, krhka kot kristal! Zrasla sem, ampak obljubil si, da me boš spremljal skozi življenje.

Ljubi moj oči, kaj sem naredila, da si me zapustil?

Veš, da bom na valeti edina brez staršev, a obljubil si, da me ne boš zapustil.

» Nataša in Dijana

SPOŠTOVANA MAMA

VELIKO SI PRETRPELA V SVOJEM ŽIVLJENJU. V VESELJE SO TI BILI OTROCI IN VRT. JAZ SEM TI BIL V TIUČNO BREJE. KLUB TEMU, DA SI ME IMELA RADA SI NISVA ZAUPALA ALI UPOŠTEVALA, KER SVA SI RAZLIČNA KOT NOČ IN DAN. VSE SEM TI OPROSTIL. ČE ME RABIŠ POKLIČI 051 36 8831

POZDRAV

» Kavica

EN ZBLOJEN NORC GRE PO CEST. KER JE ZADET MISLI DA GA NIHČE NE VIDI, ON PA VIDI VSE GRE PO ČOPOVI IN ZDI SE MU DA VSE KLAPA. LUDJE PIJEJO, JEJO, SE SNEJJO, ENI SO TIHO, ZAMISLJENI, DRUGI DELAJO TEATER. ZBLOJEN NORC SE NAENKRAT ZAMISLI. TVOI ITENE GLEDAMO KDO SEM, KAJ SEM, KAJ DELAM TUKAJ. SEM ČLOVEK Z DNA KI JE VEDNO RAVA.

» Kavica

»Upam, da se bodo stvari v EU uredile, ampak sem skeptičen.« » Lovro

Modreci

Mesto je postajalo vse bolj zahojeno. Še klošarji so mi začeli presedati. Sicer pa so se njihove vrste precej zredčile. Vsako zimo je kakšnega pobralo. Praktično so ostali samo trije staroselci. Eden večja lupina od drugega. Mislim, tak obup jih je bilo srečat, da je kar bolelo. Pozimi so se zabubili v svoje brloge, poleti pa tarnali, kako hudo jim je. Pa so vlekli po trideset batov podpore!

Vsi po vrsti so bili nezmožni za delo. Modras je bil celo tako gnil, da se mu ni dalo na neko predavanje, ki si ga je vsake toliko časa izmislil Zavod za zaposlovanje. Hoteli so jim malo pristriči peruti po nareku države. Vse kar so morali napraviti, je bilo enkrat ali dvakrat na leto obiskati dvournno nakladanje v predavalnici. Na Zavodu si moral biti prijavljen, da si lahko vlekel socialno podporo. Modrasu se ni ljubilo, ali pa mu je bilo pod častjo udeležiti se katedre o sihtu. Pljunili so mu socialko in vsaki žrtvi, kateri je izmamil mančo za glaževino, je kvihtal o krivici, ki ga je doletela.

Jaz, ki sem zadnje leto resno iskal službo, sem kasiral samo štirinajst kil podpore. Vse

sem razdal za položnice; za časopise in šteko čikov, če je ostalo. Pijača in hrana pa, jebiga. Malo sem hujšal in vse pogostejše krvavel iz nosu. Tudi sam sem spočetka pobiral trideset čukov in brezskrbno bi jih lahko še naprej. Toda storil sem usodno napako, da sem hotel uiti iz začarane brezizhodnosti parka. Napisal sem ducat prošenj in pogoltnil kopico kadrovskih posmehovanj. Pri obnavljanju zadeve, sem socialni delavki priznal, da sem se začel priložnostno udinjati kot malavar. Hotel sem pokazati, da nisem lenuh, ki bi imel namen večno viseti na njihovih plečih. Naivno sem pričakoval pohvalo.

“Tako? Koliko ste pa zaslužili v zadnjih treh mesecih?” me je zvito vprašala.

“Približno trideset jurjev,” sem povedal več, samo da bi se ji prikupil.

Zabeležila je mojo izjavo in mi stegnila polo v podpis. Ko sem odložil svinčnik, je rekla:

“Lepo, da ste nam to zaupali. Veste, po zakonu ne smete delati, če ste prijavljeni pri nas. Ker ste v zadnjem kvartalu zaslužili trideset tisočakov postrani, torej deset tisoč v povprečju na mesec, vam moramo znižati prispevek. Saj se strinjate, da bi bilo prav smešno videti, če bi vas vzdrževali medtem, ko sami služite?”

Foto * Alenka Lamovšek

Uradniška logika nima zveze s stvarnostjo.

“Ste poročeni? Imate družino? Otroke?” ni puščala časa za razmislek.

“Sam sem.”

Podpisal sem še izjavo o samoti in naslednjič na banki začudeno zrl v vpisani znesek na knjižici. Deset batov se mi trgali, ker delam, šest, ker nimam ksantipe in pamžov. Tako sem postal in ostal 14-tisočak, modreci iz parka, ki se jim je žvižgalo za vse, pa magnati s tridesetimi keglji. Za vse večne čase je ostalo samoumevno, da malavarim postrani, čeprav sem to počel samo en teden v vsem življenju.

V totalnem gnoju oblegaš Karitas in Rdeči križ. Mrkneš na Zavod po službo, ki te odrajta na Socialo. Trefiš podporo, aleluja svet. Po par letih životarjenja bi si rad malo spomagal. Ponižaš se in se vdinjaš za 300 baksov na uro japiju, ki gradi vilo. Plačuje te slabše od hlapca, a potrpiš ker bi se rad izvlekel iz dreka.

Zavod udari: A na črno bi delal? Zakaj smo pa potem mi tu?! Socialka ti primaže še močnejšo klofuto: Kako si sploh upaš prijeti za lopato? Tiho bodi, užiraj se in bodi hvaležen državi, da skrbi zate!

Ne iščeš več prepovedane zaposlitve. Brezciljno postopaš in piješ. Sociala ti odpusti greh in spet imaš 30 batov podpore. Služba bi bila sedaj odveč. Če te Zaposlovanje pošlje na razgovor, kar se itak skoraj nikoli ne zgodi, prideš na kadrovsko pomečkan in rdečih oči. Če je to premalo in bi te kljub temu vzeli v tovarno, poveš isto kar napišeš v prošnjah. Da si bil zaprt, da imaš še malo za odsedeti, da so te vrgli s prejšnjega sihta, da ne maraš nadur, da rad udariš plavega in da si shizofrenik. Tako si varen. Nihče ne bo tvegala s tabo.

Vse bolj obvladaš sceno. Postopoma pogruntaš, kot že prekaljena pijandura, da bi lahko od družbe izmolzel še šest jurjev. Babo bo treba dobiti! Najdeš odpiljeno kiklo, sklekljata froca in uleti otroški dodatek. Z babo vlečeta vsak po 36 kil na račun jokavca. Pustita ga lačnega in žejnega, cmeravega in posranega, dokler se ne zganejo sosedje. Čez pol leta priletijo zgroženi zdravstveni delavci, planejo po poviti kepi in jo odvedejo v zavetišče na posvojitev. Mati naučeno vije roke in tarna, daje

15 let ulice na kratko

Na začetku mojega klošarjenja je bilo zelo težko preživeti. Prišel sem z Gorenjske v Ljubljano, nisem poznal niti enega, živel sem na postaji. Deset dni sem bil brez hrane. Po desetih dneh sem spoznal uličarja, ki me je peljal po konzervo rib. Potem sem začel spoznavati tudi druge uličarje. Ko so me prvič zaprli zaradi klošarjenja, sem bil v strahu, kako je v zaporu. Ko sem zagledal tuš, sem bil vesel, da sem se po dolgem času lahko stuširal.

Danes te na ulici policija pusti na miru, če ne delaš problemov. Tudi preživeti je veliko lažje kot 15 let nazaj, ko ni bilo toliko Karitasov in Rdečega križa za obleko in hrano.

□ Aleš Mrak

intervjuje rumenemu tisku za pijačo in končno si lahko oddahneš.

Mimo parka se je valila delegacija firme, kjer sem v treznih časih vsaj desetkrat prosjačil za štance. Bil sem ravno prav razgret, da sem skočil do njih:

“Ima kdo dvesto tolarjev?”

Obotavljali so se in prestopali v nelagodju. Zadrego je rešil sošolec, ki je nekoč od mene prepisoval domače naloge. Postal je visoka živina. Izvlekel je denarnico in mi dal petstotaka.

“Na zdravje” se je posiljeno zasmel in namignil spremljevalcem. Napetost je minila. Krčeviti ksihti so se zganili in zasijali v položenem širjenju ustnic. Obrnil sem hrbet. Po par korakih sem slišal delegacijo:

“A ga ni škoda?”

Ozrl sem se za pametno besedo. Izgovoril jo je sošolec. Spremstvo se je strinjalo. Na klopici so si trije modreci zadovoljno ogledovali plečnika in kovali načrte za nove bule. Že dolgo sem bil njihov četrti.

□ Tomaž Kosmač

Dnevnik zdravljenja

torek 4.4.

Zjutraj se zbudim in vleče me, da bi se napil. Opazoval sem kako postajam nemiren in kako me razburijo nekatere stvari, zaradi katerih se prej ne bi razburjal. Toda trdno sem se odločil, da vsaj v času mojega zdravljenja ne bom poskusil niti kapljice alkohola tudi zato, da si sam pri sebi pridobim vsaj malo zaupanja, vsaj malo samospoštovanja, da postanem malo manj samokritičen. Na delovni terapiji ni manjkalo veliko, da bi prekršil hišni red in se dela ne bi udeležil. Delno zato, ker delavka v vrtnariji ni bila posebno prijazna in sem začutil zaničevanje, delno zaradi mojega nemira. Vendar sem odšel malo stran, da sem bil za nekaj trenutkov sam, prižgal cigareto in se zamislil, oziroma pogovoril sam s seboj, da se zaradi take malenkosti ne bi smel razburjati in s tem kršiti hišni red in ogroziti moje nadaljnje zdravljenje. Po kosilu ura petja. V nasprotju s prejšnjo uro pretekli teden sem tudi sam nekajkrat izustil kakšen glas. Bilo je kar zabavno in čas je hitreje minil. Uvajam se tudi v funkcijo tistega, ki skrbi za

kulturo. Delovna terapija je odpadla, ker ni bilo dela. Sladila je kulturna ura, kjer smo gledali diapozitive. Lahko bi rekel, da je bilo zanimivo, na trenutke malo dolgočasno.

četrtek 11.5.

Zjutraj sem slabe volje. Spomnim se nekaterih dogodkov, ki sem jih počel v preteklosti, dobim tudi občutek tesnobe, neupoštevanja, vleče me da bi se napil in na vse skupaj vsaj za trenutek pozabil, čeprav vem, da bi si s tem samo pomnožil in potenciral težave. Zopet preveč razmišljam, vendar nikakor ne morem napisati tistega, kar si želim in česar sem zmožen. Zopet me dajejo plini. Včasih ne premišlujem nekaj časa o svojih problemih nič, potem pa hočem v kratkem času nadoknaditi, kar pa ni mogoče. Tako razmišljanje sem imel danes zjutraj in to je bil vzrok za slabo voljo. Pred tem sem imel en teden časa, da napišem moje cilje, vendar nisem nič napisal. Čeprav nimam možnosti, da bi natančno zvedel, kakšni bodo moji cilji, bom napisal več različic. Najbolje je, če dopolnim življenjepis z mojimi cilji čimprej, naslednji dan, da ne bom zopet začel odlašati in bi se vse skupaj ponovilo, da zopet ne bi napisal nič, vendar se moram pred vikendom pogovoriti še z očetom.

Foto * Žiga Koritnik

petek 2.6.

Pogosto se mi dogaja, da nisem zadovoljen sam s sabo. Občasno me še vedno povleče, da bi se napil. Verjetno bi se to že zgodilo, če ne bi o tem odkar sem na zdravljenju veliko razmišljal in bil poleg praktičnih posledic seznanjen tudi s teoretičnimi posledicami. V prihodnje bom začel bolj intenzivno pisati, porabiti več časa v ta namen, ker mislim, da je to tudi eden izmed razlogov, da nisem zadovoljen sam s sabo. Danes sem malo bolj nervozen, ker sem se odločil za »post po luni« (dvakrat mesečno, prejšnjič mi ni uspelo) in se včasih proti nervozi in živčnosti sproščam tako, da nekaj malega pojem. Poskušam se sproščati tudi z glasbo, rekreacijo, pisanjem, gledanjem televizije, vendar mi dostikrat ne uspe. Včasih mi pomaga tudi malo sanjarjenja. Zvečer sem po dogovoru dobil tableto, ker sem bil kljub temu, da sem se poskušal sprostiti na razne načine, še vedno nervozen, živčen in zaradi tega me je verjetno tudi bolela glava. Po zaužitju tablete se je moje razpoloženje vidno izboljšalo. Postal sem bolj vesel, umirjen, glava me je samo še malenkostno bolela, moje misli so bile nekako drugačne, bolj pozitivne. Tako da sedaj z nekim veseljem odhajam na počitek,

kljub temu da sem še malenkostno obremenjen z vikendom.

vikend: sobota 3.6. – nedelja 4.6.

Po prihodu v Ljubljano sem najprej odšel k teti, kejr živi moj oče. Izmenjala sva si pozdrave in se pogovarjala o tem, kaj se je dogajalo med tednom. Odšla sva na kavo, mimogrede pa je oče odšel v knjižnico z namenom, da si sposodi knjigo, katere ni dobil, ker je že bila izposojena. Nekaj časa sva porabila v banki. Po prihodu nazaj sva nekaj pojedla, nekaj malega oplela na okrasnem prostorčku pred hišo in se odpravila v mesto, kjer sem moral kupiti verigo in zračnico za kolo, ker sem imel namen urediti kolo, kar sem po prihodu domov počel celo popoldne. Medtem ko sem kolo preizkušal, sem se spomnil, da bi lahko odšel v kino pogledat film, katerega odlomke sem gledal po TV in se mi je zdelo, da bi to lahko bila neke vrste sprostitev. Nisem se zmotil, vendar se je moja sprostitev in dobra volja kmalu prevesila v napetost in slabo voljo, s katerima je prišla tudi živčna situacija. Ko sem prišel iz kina kolesa ni bilo več. Stisnilo me je, postal sem nervozen, nemiren, pomislil sem tudi na alkohol, vendar sem se samozavestno

Foto * Žiga Koritnik

*Spet za Ljubljano**Stara družba.**Vsi vemo, da je treba neki narediti, a kaj.**Ta občutek je podoben orgazmu: Veš, da nimaš nič, še tisto, kar si imel, si dal.**A želja po življenju je neskončna.*

✎ Kavica

zadržal. Naredil sem nekaj krogov po bližnji okolici, če bi slučajno kje v bližini kolo zagledal. Vendar se to ni zgodilo. Pomislil sem tudi koliko koles so mi že ukradli. Naštel sem jih veliko in vedno sem doma poslušal očitke s katerimi sem dobil občutek manjvrednosti in samokrivde. Za ponovno sprostitev sem se sprehajal po mestu in razmišljal, med drugim pa sem počasi hodil proti domu. Film se je končal ob 2:30, tako da sem domov prišel ob 4:30. Začelo se je svitati. Ptici so začeli pripovedovati svoje zgodbe in prav prijetno jih je bilo poslušati. Dober občutek sem dobil, ker sem se spominjal kako sem ravno ob svitu prihajal domov pijan še nedolgo nazaj, tokrat pa sem bil popolnoma trezen. Na fotelju me je premagal spanec, zbudil me je stric, ko je odšel na wc. Uredil sem osebno higieno, prebral časopis in iz ceste ogledoval hišo in njeno okolico in se spominjal časov, ko je bilo še vse bolj ali manj neurejeno. Premišljeval sem tudi o mojem zdravljenju. Medtem se je okolica začela prebujati, tudi moji domači so počasi vstali. Stric je, še preden sem mu poskušal omeniti kakšen pogovor, odšel k nekemu znancu betonirat tla v delavnici in mi mimogrede rekel, da naj pridem kaj pogledat, za kar se kasneje nisem odločil. Ko sem pojasnil kako je bilo s kolesom, nisem dobil občutka kot ponavadi, občutka manjvrednosti in samokrivde, vendar v nekem smislu občutek nekakšnega razumevanja s strani domačih. Počutil sem se bolj umirjenega in zadovoljnega, da mi končno verjamejo, da niso vsa slaba dejanja storjena po moji krivdi. Potem sta imela sestra in njen fant zajtrk h kateremu sta me tudi povabila, vendar sem odklonil, ker nisem čutil lakote. Nekaj časa sem se ukvarjal z muckami, ki jih ima naša muca, na katero sem, lahko bi rekel, kar močno navezan in je pri nas že približno sedem let.

Medtem, ko sem opazoval mladičke kako veselo skačejo po sobi in se brezbrizno igrajo, sem se spomnil, kako sem bil včasih v krizi sam z mojo mačko in ji povedal več stvari, seveda v pijanem stanju, včasih je bila moj edini prijatelj. Mogoče se to sliši malo čudno in smešno, vendar tako je bilo. Med temi opazovanji sem se sprostil in premagal me je spanec. Zbudil sem se ob 12:30, ko je zazvonil zvonec na hišnih vratih. Bil je bratranec mojega strica, ki je prišel mimogrede na obisk. Potem sem dal oprati obleko v pralni stroj in pobral obleko, katera se je že posušila in katero sem dal prati že zjutraj. Gledal sem še formulo, rekel nekaj besed z raznimi znanci in prijatelji, se poslovil in se počasi odpravil proti Begunjam.

Piše

✎ A.M.

Trgovci

Trgovci z novci

Dim, hrup, nervoza

Neznana metamorfoza

Utišana groza

Magnetni zapis

Vse, prav vse za vtis

Kri, ki postaja bencin

Upi pa tobačni dim

In vendar kot da živim

Trgovci z novci

Dim, hrup, nervoza

Utišana groza

Seveda – živim!

✎ Jure Kunaver

*Čakam na prijatla**Dva prideta, ki smo se našli v peklu, črni, a se poznamo.**Grešniki, ki hočemo dobro.**Mrtvim in živim.**Sebi in svojim.**Verjamem v hudiča, pomaga mi bog.**To sem jaz, klošar.*

✎ Kavica

*Čeprav nas vidite, za vas ne obstajamo**Borutova zgodba*

»Od leta 1991 sem bil tri leta na ulici, ker nisem dobil zaposlitve. Nazaj v svoj rojstni kraj nisem želel, ker je v Ljubljani lažje dobiti kakšno delo preko študentskega servisa. Študiral sem na Filozofski fakulteti, geografijo in zgodovino. Imel sem tudi probleme s stanovanjem. Leta 1991 sem pristal na cesti. Čas na cesti je drugačen, saj ne ločiš več med jutrom in večerom. Problem je, ker te nikjer ne pustijo pri miru.«

Vsaka policijska enota je imela takrat svoj rajon, tako so mu policaji rekli naj gre na primer čez progo, pa bo v viškem rajonu, kamor njihova odgovornost ne seže.

»Vsak klošar ima svoj rajon žicanja in novega bolj težko spustijo zraven, 'kot mačka'. Veliko večji problem pa je spanje, in sicer ne toliko v poletnem času, pač pa v zimskem, deževnem in mrzlem času, ko si moraš nujno najti zavetje.«

On je bil v Tivoliju še z dvema:»Vedno sem želel biti v trojki.«

Zakaj pijejo?

»To pa je tako: da bi kaj bral, se ti ne da; moraš porabiti čas, ki ga imaš na pretek; dobro je biti pod dozo tudi, ko je treba zaspal, da se ne sekiraš toliko. Res je tudi, da vsak želi prevzeti mesto vodje. Pravila med klošarji, ki se naj bi jih vsi držali, pa so: ko nekoga žicaš za denar, se mu vedno opravičiš in zahvališ, tudi če ti ne da denarja. Tisti, ki to krši, se ga izloči, če se ne da drugače, pa fizično. Imel sem cilj, verjetno me je gnala podzavest: se ustaliti in izboljšati položaj. Kriza je pozimi, ko je dež. Med mimoidočimi, ki sem jih žical, jih je bilo 80% izredno korektnih, 20% pa jih gre raje na drugo stran ceste. Imel sem svoj sistem žicanja – žical sem izključno poznane. Delavci v zavetišču mi še vedno pomagajo. Kdaj gremo skupaj na kavo, mi kaj pripeljejo z avtomobilom in podobno. Ogromno je odvisno od inteligence. Na cesti je zajebano. Težava s pitjem alkohola je bila, ko pa sem zbolel in sem bil približno dva meseca odmaknjen iz tega okolja na cesti, je bilo samo vprašanje kaj bo, ko se bom vrnil. Ali bom

začel spet piti ali ne. Ali boš začel s prejšnjim načinom preživljanja ali pa boš potegnil črto. Problem družbe je, da ni zaposlitve in veliko je mladih brez dela. V zavetišču je prilika, da se rešiš. Ena od rešitev bi bila, da klošarji ne bi bili skoncentrirani na enem mestu, pač pa da bi bili npr. v Ljubljani vsaj na treh mestih. V zavetišču je tudi tako, da imaš dve možnosti – ali se stuširaš ali pa letiš ven; alergični so tudi na krajo. Glede prejšnjih znancev je tako, da ko vidiš sošolce po petih letih, se jim ne moreš zlagat, ker vse vejo in še opazi se vse. Zmeraj sem forsiral trojke, ker če jih je več, prihaja do prepirov, velikokrat prav zaradi alkohola. Jaz nisem bil navajen, da mi kdo ukazuje. Moj način žicanja pa je bil tak: pred parlamentom, ko so imeli sejo, so dvignili zastavo in jaz sem šel in vsem zataknil listek za brisalc na avtu: 'sem pri treh zastavah pri Maxiju, pridi, saj veš zakaj'. Tako so eni prišli ali pa ne.«

Zgodilo se je tudi, da se je šel s šoferji naših politikov staviti, da si upa iti vprašat za denar, pa je stavo dobil, pa še od vseh za en pir.

»Ostali klošarji se od mene niso naučili nič. Bil sem zafrustriran, ker so vsi moji sošolci že imeli službe in končane šole, jaz pa ne. Čistoča je zelo pomembna. Pri klošarjenju porabiš ogromno energije in rezerve se ti črpajo.«

Z Borutom sta se pogovarjali in zgodbo zapisali

✎ Luna Šribar Jurančič in Alenka Lamovšek

Pisalo se je leto 1991

Pisalo se je leto 1991, ko je bil še preklemansko mraz in so mi izklopili elektriko in zapečatili stanovanje. Po tem dogodku sem šel na ulico in na žalost ostal na njej do danes. Čeprav ni lahko, se s tem ne obremenjujem. Po tem sem šel malo po svetu in se vrnil, čeprav je bil isti odziv. Fotr me je odpisal in se zaradi tega ne obremenjujem še po 15 letih.

Edina, ki me spoštujeta, sta BRAT in MAMI.

✎ Robi Kovačič

WOLINSKI

Vzeto iz: Les classiques de Wolinski, Hit-parade (ur. Albin Michel). Prevod: Špela Razpotnik.

Foto * Jane Štravs

Ni dovoljeno

Prepovedano sanjati!

Je pisalo

Vsepovsod enaki napisi

Berljivi z zaprtimi očmi

Tudi v temi noči

Na vsakem koraku so sejali realnost

In se za...sejali!

✪ Jure Kunaver